

LANDSRÉTTUR

Úrskurður þriðjudaginn 14. apríl 2026.

Mál nr. 286/2026:

Lögglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu

(Hildur Sunna Pálmadóttir aðstoðarsaksóknari)

gegn

X

(Ólafur Valur Guðjónsson lögmaður)

Lykilorð

Kærumál. Farbann.

Útdráttur

Staðfestur var úrskurður héraðsdóms þar sem X var gert að sæta áfram farbanni á grundvelli b-liðar 1. mgr. 95. gr., sbr. 100. gr. laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála.

Úrskurður Landsréttar

Landsréttardómarnir Eyvindur G. Gunnarsson, Ragnheiður Bragadóttir og Símon Sigvaldason kveða upp úrskurð í máli þessu.

Málsmeðferð og dómkröfur aðila

- Varnaraðili skaut málinu til Landsréttar með kæru 11. apríl 2026 sem barst réttinum ásamt kærumálgögnum samdægurs. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 10. apríl 2026 í málinu nr. R-[...]/2026 þar sem varnaraðila var gert að sæta áfram farbanni, þó ekki lengur en til föstudagsins 3. júlí 2026, klukkan 16. Kæruheimild er í l-lið 1. mgr. 192. gr. laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála.
- Sóknaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar.
- Varnaraðili krefst þess að hinn kærði úrskurður verði felldur úr gildi en til vara að farbanni verði markaður skemmri tími.

Niðurstaða

- Með vísan til forsendna hins kærða úrskurðar verður hann staðfestur.

Úrskurðarorð:

Hinn kærði úrskurður er staðfestur.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 10. apríl 2026

Mál þetta var þingfest og tekið til úrskurðar 10. apríl 2026.

Sóknaraðili er Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu.

Varnaraðili er [...], kt. [...].

Dómkröfur

Þess er krafist að X, kt. [...], sæti áframhaldandi farbanni með úrskurði Héraðsdóms Reykjavíkur, til föstudagsins 3. júlí 2026, kl. 16:00.

Málsatvik

Í greinargerð sóknaraðila er atvikum lýst svo: Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu hefur til rannsóknar skipulagða brotastarfsemi kærðu og samverkamanna. Hefur lögregla rökstuddan grun um að kærða og samverkamenn hennar hafi um nokkurt skeið og fram til 5. mars 2024 staðið að mansali, skjalafalsi og peningaþvætti sem og ólöglegri sölu dvalarleyfa og brotum á lögum um atvinnuréttindi útlendinga.

Kærða sætti gæsluvarðhaldi frá 6. mars 2024 en var þann 13. júní 2024 úrskurðuð í farbann sem framlengt hefur verið með úrskurðum dómstóla, nú síðast með úrskurði héraðsdóms Reykjavíkur frá 22. janúar sl. í máli R-[...]/2026 sem staðfestur var með úrskurði Landsréttar í máli 70/2026, þó þannig að tímalengd farbannsins var stytta.

Í fyrri úrskurðum dómstóla um að kærða skyldi sæta farbanni hefur komið fram að hún og sambýlismaður hennar og barnsfaðir hafi verið í umtalsverðum samskiptum við fjölskyldu hennar í [...] þar sem foreldrar hennar og systir búa. Þá á barnsfaðir kærðu dóttur sem býr í [...]. Þá beri gögn málsins skýrlega með sér að persónulegar aðstæður hennar og fjölskyldu hennar hér á landi eru vegna málsins í uppnámi og háðar óvissu. Hafa dómstólar fallist á að hætta væri á því að kærða myndi reyna að komast úr landi eða leynast, ellegar koma sér með öðrum hætti undan málsókn eða fullnustu refsingar, fari hún frjáls ferða sinna og því talið að skilyrði b-liðar 1. mgr. 95. gr., sbr. 1. mgr. 100. gr. laga nr. 88/2008 væru uppfyllt í málinu.

Í úrskurði héraðsdóms þann 22. janúar sl. kemur fram að að mati dómsins hafi ekkert nýtt komið fram í málinu sem hnekk geti fyrra mati eða niðurstöðu Landsréttar um að kærða skyldi sæta farbanni og segir jafnframt að aðkoma kærðu geti skipt miklu máli varðandi framgang rannsóknarinnar.

Lagarök

Í greinargerð er krafa sóknaraðila rökstudd þannig: Lögreglustjóri hefur til rannsóknar umfangsmesta mál sinnar tegundar hér á landi þar sem fjöldi einstaklinga hefur fengið stöðu sakbornings í málinu, yfir 30 manns hafa fengið stöðu brotaþola. Varðar málið skipulagða brotastarfsemi sem stóð yfir um margra ára skeið og teygði anga sína þvert á landamæri og það til [...]. Þá verður jafnframt að hafa í huga að allir málsaðilar, bæði sakborningar, þolendur og mörg vitni eru af erlendu bergi brotin og því gögn málsins að mestu leyti á [...] eða [...].

Í úrskurði Landsréttar frá 28. janúar sl. um að kærða skyldi sæta farbanni til 10. apríl 2026 er tekið fram að farbann sé þvingunarráðstöfun og megi af þeim sökum ekki standa lengur en nauðsynlegt er miðað við eðli og umfang máls. Þá sé það einnig skilyrði fyrir beitingu farbanns að rannsókn sé fram haldið án tafa sem ekki verði réttættar. Visar Landsréttur til þess að fátt markverkt hafi gerst í þá fjóra mánuði sem liðu frá því kærða var úrskurðuð í áframhaldandi farbann í september og fram í janúar sl. og tafirnar fyrst og fremst skýrast af atriðum sem varði lögreglustjóra og lögreglustjóri hafi ekki gefið upplýsingar um það hvenær líklegt þyki að rannsókn ljúki þannig að taka megi ákvörðun um saksókn.

Meðal gagna málsins sem lögð eru fram fyrir dóminn nú er upplýsingaskýrsla um stöðu rannsóknarinnar í apríl 2026. Þar kemur fram að frá því í janúar 2026 hefur rannsóknardeild verið að fara yfir þýðingar á gögnum og ritað tilvikaskýrslur út frá þeim, sent gögn í þýðingu, tekið skýrslur af sakborningum í málinu, framkvæmt trúverðugleikamat á framburði brotaþola, rannsakað prófskírteini sem lögð voru fram af sakborningum við umsókn um dvalarleyfi brotaþola hér á landi, rannsakað haldlagða muni í málinu og tekið saman skýrslur um hvern og einn brotaþola í málinu út frá þeim gögnum sem aflað hefur verið. Í upplýsingaskýrslunni kemur fram að teknar voru skýrslur af barnsföður kærðu þann 13. og 23. mars sl. þar sem framburðir og gögn voru borin undir hann. Þá kemur fram að til stóð að taka skýrslu af kærðu þann 24. mars sl. en ekki varð af því þar sem enginn túlkur var tiltækur og var hún því boðuð aftur til skýrslutöku 7. apríl sl., en afboðaði samdægurs vegna veikinda. Í skýrslunni kemur jafnframt fram að varðandi síma barnsföður kærðu þá hefur ekki enn tekist að afrita hann og rannsaka með fullnægjandi hætti þar sem þau lykilorð sem hann hefur gefið lögreglu eru ekki rétt, en síðast við skýrslutöku þann 13. mars sl. gaf hann upp lykilorð sem ekki reyndist vera rétt. Hefur þetta haft áhrif á tímalengd rannsóknarinnar og gert það að verkum að hún hefur tafist.

Það mál sem til rannsóknar er er eitt hið umfangsmesta sem til rannsóknar hefur verið hér á landi.

Lengd rannsóknarinnar getur því ekki talist óeðlileg.

Vísar lögreglustjóri máli sínu til stuðnings til norskra dóma í málum LB-2018-102939-2 sem varðaði hagnýtingu fjölda brotaþola í vinnumansal, en rannsókn hófst árið 2014 og málið fór fyrir héraðsdóm í Osló árið 2018 og fyrir áfrýjunardómstól 2018, LE-2016-209073 sem varðaði fjóra brotaþola og hófst rannsóknin í janúar 2015, en ákæra var gefin út í nóvember 2016, annað mál varðaði einn brotaþola, konu sem hagnýtt var í vændi á tímabilinu 2011-2012 og ákæra var gefin út árið 2014.

Í ljósi þessa verður að telja að sá tími sem rannsókn þessa máls hefur tekið, þar sem um er að ræða fjölda sakborninga og tugi brotaþola, rannsókn sem spannar um tvö ár, sé í samræmi við það sem almennt gerist í slíkum málum á norðurlöndunum.

Í niðurstöðu úrskurðar Landsréttar frá 28. janúar sl. um að kærða skyldi sæta áframhaldandi farbanni kemur fram að taka þurfi mið af því að málið sé afar umfangsmikið og hafi fjöldi einstaklinga fengið réttarstöðu sakborninga og brotaþola í málinu. Um sé að ræða grun um skipulagða brotastarfsemi sem hafi staðið yfir um margra ára skeið og teygði anga sína milli landamæra. Taldi Landsréttur að játa yrði lögreglu enn um sinn svigrúm til að ljúka rannsókninni og taka að því loknu ákvörðun um saksókn og því fallist á að nauðsynlegt væri að kærða sætti farbanni.

Lögreglustjóri vinnur nú að því að ljúka rannsókn málsins eins hratt og mögulegt er svo hægt sé að senda málið til embættis héraðssaksóknara um ákvörðun saksóknar. Rannsóknin er á lokametrunum og er nú unnið úr þeim gögnum sem aflað hefur verið, útbúnar tilvikaskýrslur og tímalínur í samræmi við gögnin svo ákærvaldið geti tekið ákvörðun um saksókn.

Af öllu framansögðu hefur rannsókn málsins verið markviss, skipulögð og skilvirk frá því í janúar, þegar kærða var síðast úrskurðuð í áframhaldandi farbann. Í ljósi þess að það sér fyrir endann á rannsókn málsins telur lögreglustjóri brýnt og ekki úr hófi fram að kærða sæti áframhaldandi farbanni til 3. júlí n.k.

Meðan rannsókninni er ekki lokið telur lögreglustjóri brýnt að tryggja nærveru kærðu hér á landi á þar til ákvörðun liggur fyrir um saksókn.

Rannsókn lögreglu lýtur að alvarlegum sakargiftum sem varðað geta allt að 12 ára fangelsi, er afar umfangsmikil og varðar meinta skipulagða brotastarfsemi sakborninga þar sem grunur leikur á að fjöldi einstaklinga í viðkvæmri stöðu hafi verið blekktir til að flytja búferlum frá [...] til Íslands og verið hér hagnýttir yfir langan tíma í nauðungarvinnu. Á málið sér enga hliðstæðu hér á landi.

Að öllu framangreindu virtu og með hliðsjón af því hve alvarlega háttsemi kærða er sökuð um, er þess krafist að hún sæti farbanni á grundvelli b. liðar 1. mgr. 95. gr., sbr. 100. gr. laga um meðferð sakamála nr. 88/2008 til föstudagsins 3. júlí 2026 kl. 16:00.

Niðurstaða

Lögreglan á höfuðborgarsvæðinu rannsakar meint mansal, skjálafals, peningþvætti og ólöglega sölu dvalarleyfa sem varnaraðili og samverkamenn hennar eru grunuð um að hafa stundað fram til 5. mars 2024.

Ætluð brot varnaraðila eru talin varða við 155. gr., 227. gr. a og 264. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og 3. mgr. 116. gr. laga um útlendinga nr. 80/2016 og 2. mgr. 27. gr. laga um atvinnuréttindi útlendinga nr. 97/2002. Hin meintu brot geta varðað allt að 12 ára fangelsi ef sök sannast. Er almennum skilyrðum 1. mgr. 95. gr. laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála þannig fullnægt eins og hér stendur á.

Varnaraðili var í gæsluvarðhaldi frá 6. mars 2024 og síðan í farbanni frá 13. júní 2024. Farbannið hefur verið ítrekað framlengt, síðast með úrskurði héraðsdóms Reykjavíkur frá 22. janúar 2026 í máli R-[...] /2026 sem staðfestur var með úrskurði Landsréttar í máli 70/2026, þó þannig að tímallengd farbannsins var styttn. Liggur þannig fyrir mat Landsréttar annars vegar um það að varnaraðili sé undir rökstuddum grun um að hafa framið brot sem fangelsisrefsing liggur við og að hætta kunni að vera á því að varnaraðili muni reyna að komast úr landi eða leynast, ellegar koma sér með öðrum hætti undan málsókn eða fullnustu refsingar, fari hún frjáls ferða sinna.

Varnaraðili er fædd í [...] og hefur samkvæmt gögnum málsins fjölskyldu og tengsl við það land. Þá bera gögn málsins skýrlega með sér að persónulegar aðstæður varnaraðila hér á landi eru vegna málsins í uppnámi og háðar óvissu, sem staðfest hefur verið í fyrrgreindum úrskurðum héraðsdóms og Landsréttar. Að mati dómsins hefur ekkert nýtt komið fram í málinu sem hnekkir getur því mati eða niðurstöðu Landsréttar og er það því lagt hér til grundvallar. Þá verður að telja að aðkoma hennar geti skipt miklu máli varðandi framgang rannsóknarinnar.

Í niðurstöðu Landsréttar í máli 70/2026, þar sem tímallengd farbanns var styttn, var vísað til þess að tafir á rannsókn málsins skýrðust fyrst og fremst af atriðum sem varða sóknaraðila. Þá var í niðurstöðu Landsréttar vísað til þess að ekkert lægi fyrir um lok rannsóknarinnar en sóknaraðili hefur nú upplýst að hún sé á lokametrunum.

Þegar horft er til þess að mál þetta er afar umfangsmikið og grunsemdir eru um að það tengist skipulagðri brotastarfsemi sem staðið hefur um margra ára skeið og teygt sig til annarra landa, verður enn um sinn að játa sóknaraðila svigrúm til þess að ljúka rannsókninni og taka að því loknu ákvörðun um saksókn. Byggir það einnig á upplýsingum sóknaraðila um að rannsókn málsins sé að ljúka.

Með vísan til þess sem að framan er rakið og þeirra gagna sem liggja fyrir dóminum er fallist á að aðstæður varnaraðila séu þess eðlis að verulegar líkur séu á því að hún muni reyna að komast úr landi eða leynast, ellegar koma sér með öðrum hætti undan málsókn eða fullnustu refsingar, fari hún frjáls ferða sinna. Því er jafnframt uppfyllt sérstakt skilyrði b-liðar 1. mgr. 95. gr. laga nr. 88/2008 um að tryggja nærveru hennar á meðan málið er til rannsóknar og meðferðar hjá lögreglu

Verður því fallist á kröfu lögreglustjóra um að varnaraðili sæti nú áfram farbanni, sbr. 1. mgr. 100. gr. sömu laga, eins og nánar greinir hér í úrskurðarorði en ekki þykir ástæða til þess að marka því skemmri tíma en krafist er.

Helgi Sigurðsson héraðsdómari kveður upp úrskurð þennan.

Úrskurðarorð

Varnaraðili, [...], kt. [...], skal sæta áframhaldandi farbanni, þó ekki lengur en til föstudagsins 3. júlí 2026, kl. 16:00.